

УДК 343.125

DOI.ORG/10.32703/2663-6352/2024-1-15-136-143

ORCID.ORG/0000-0002-8150-1901

*Савицький Дмитро Олександрович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри правосуддя юридичного факультету
Державного університету інфраструктури та технологій*

ЗАПОБІЖНИЙ ЗАХІД У ВИГЛЯДІ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ: ПІДСТАВИ ЗАСТОСУВАННЯ

Анотація. У статті досліджено підстави застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Розглянуто законодавство, судову практику із зазначеної проблематики, критерії визначення та класифікацію підстав застосування тримання під вартою.

Ключові слова: запобіжні заходи, докази, підстави, достатність доказів, тримання під вартою, обґрунтована підозра, ризики

Annotation. Based on the analysis of criminal procedural legislation, the article examines the grounds for applying a preventive measure in the form of detention. The author examines the legislation and court practice on this issue, and studies the criteria for determining and classifying the grounds for applying custody.

The author concludes that the grounds for making a decision on detention should not be considered to be the availability of sufficient data confirming the need for its use, but rather the proof of certain factual circumstances which prompt such a decision.

Detention is applied if there is a reasonable conclusion (suspicion) that a certain person is involved in a criminal offence, and also makes it possible to predict the future possible negative behavior of the suspect or accused if he or she is left at large during pre-trial or trial proceedings.

Only a comprehensive application of the grounds and conditions of detention provided for by the CPC of Ukraine can objectively facilitate the adoption of this procedural decision and ensure the exercise of the rights and freedoms of a person held criminally liable.

Keywords: preventive measures, evidence, grounds, sufficiency of evidence, detention, reasonable suspicion, risks

Постановка проблеми. Запобіжні заходи є різновидом заходів процесуального примусу, що спрямовані на забезпечення належної процесуальної поведінки підозрюваного, обвинуваченого, засудженого. Тримання під вартою є винятковим та найбільш суворим з них, оскільки полягає в примусовій ізоляції особи від суспільства та поміщення її до установ попереднього ув'язнення на певний строк. Застосування цього заходу призводить до обмеження права особи на свободу та особисту недоторканість, гарантоване ст. 5 Європейської конвенції з прав людини та ст. 29 Конституції України.

Застосування тримання під вартою має відбуватися за наявності відповідних підстав та у чіткій відповідності до вимог кримінального процесуального законодавства. Виходячи з цього неважко помітити, що питання про запобіжні заходи взагалі та тримання під вартою зокрема, є одним з найважливіших у сучасному кримінальному процесі. Особлива роль запобіжних заходів полягає у створенні певних процесуальних умов, що покликані забезпечити чітке виконання завдань кримінального провадження, а саме: захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних

інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Важливість розгляду обраної проблематики підкреслюється ще й поширеним та зростаючим застосуванням органами обвинувачення та судами цього найсуворішого запобіжного заходу. Так, упродовж 2021 року тримання під вартою було обрано щодо 6,61 тис. підозрюваних, у 2022 році цей запобіжний захід застосовано відносно 7,37 тис. осіб, а у 2023 цей показник зріс до 8,40 тис. осіб [1]. Тож, зважаючи на законодавче визначення даного запобіжного заходу як виняткового, наведені цифри свідчать, що подібна «винятковість» є доволі умовною, у зв'язку з цим, питання дослідження підстав застосування запобіжного заходу у вигляді взяття під варту набувають особливої актуальності.

Аналіз наукових публікацій. Питання, пов'язані із правовою регламентацією застосування тримання під вартою завжди привертали до себе увагу. Дослідженню підстав та процесуального порядку застосування цього запобіжного заходу присвячені праці таких вчених-юристів, як Ю.П. Аленін, Ю.М. Грошевий, О.В. Капліна, Л.М. Лобойко, М.А. Погорецький, В.І. Фаринник, О.Г. Шило та ін. Однак, динамічність розвитку кримінального процесуального законодавства зумовлює необхідність його подальшого правового аналізу.

Мета статті полягає у розробленні та обґрунтуванні теоретичних положень, пов'язаних із визначенням підстав застосування тримання під вартою та їх видів.

Виклад основного матеріалу. Загальновідомим є факт, що для проведення будь-якої процесуальної дії або прийняття процесуального рішення необхідна наявність відповідних підстав. Підстава – це безпосередня та необхідна передумова проведення будь-якої процесуальної дії або прийняття процесуального рішення, оскільки саме з нею пов'язані їх обґрунтованість або необґрунтованість.

Звертаючись до етимологічного визначення поняття «підстава», її розуміють як причину, достатній привід для виникнення іншого явища; те головне, на чому базується, ґрунтується що-небудь; те, чим пояснюються, виправдовуються вчинки, поведінка когось-небудь [2, с. 782].

Слід зауважити, що в теорії кримінального процесуального права немає єдності думок щодо поняття «підстав проведення процесуальної дії». Свого часу А.Я. Дубинський, досліджуючи підстави для прийняття процесуальних рішень, доходить висновку, що в якості таких повинна розглядатися сукупність доказів, достатніх для того, щоб прийняти конкретне рішення. В свою чергу, поняття «достатність», охоплює як кількісну так і якісну сторону цього явища. Докази, що покладаються в основу прийняття рішення, повинні бути достовірними, а їх кількість має утворювати сукупність, що дозволяє прийняти правильне рішення [3, с. 21-23]. В.С. Зеленецький зазначає, що підставами для прийняття конкретних процесуальних рішень повинна розглядатися достатня сукупність доказів, під якою слід розуміти особливим чином організоване об'єднання усієї множини належних і допустимих до кримінальної справи фактичних даних, які утворюють у своїй єдності цілісну та стабільну їх систему, що забезпечує адекватне відображення всіх елементів предмета доказування, прийняття законних та обґрунтованих рішень у кримінальній справі [4, с. 5]. Ю.М. Грошевий до підстав прийняття рішення, відносить нормативні приписи, фактичні обставини вчинення злочину, сукупність доказів, установлених та досліджених у певній кримінальній справі [5, с. 61].

Серед представлених точок зору, загальною позицією є те, що усі процесуальні рішення приймаються лише на підставі сукупності доказів, яка повинна відповідати такому критерію як достатність.

Щодо підстав застосування запобіжних заходів, у тому числі, й тримання під вартою, то незважаючи на значну кількість наукових публікацій, присвячених їх визначенню, слід констатувати, що єдності поглядів з цього питання немає.

На думку М.А. Погорецького, виходячи із засад доказового права, правового статусу суб'єктів, по відношенню до яких застосовуються запобіжні заходи, змістом підстав для їх застосування за КПК України може бути лише сукупність доказів, які можна покласти в обґрунтування відповідного процесуального рішення уповноваженої особи [6, с. 7-8]. Схожу думку висловлює В.І. Фаринник, який зазначає, що в основі рішення про застосування того чи іншого запобіжного заходу завжди повинна лежати сукупність конкретних доказів, які свідчать про необхідність попередження неналежної поведінки підозрюваного чи обвинуваченого [7, с. 4] Т.В. Лукашкіна до підстав застосування запобіжного заходу відносить встановленні слідчим суддею на підставі доказів обставини, які свідчать про наявність одного чи кількох ризиків, визначених ч. 1 ст. 177 КПК України [8, с. 685]. Ю.П. Аленін, відносить до таких підстав навіть припущення, що обвинувачений ухилиться від слідства, перешкодить встановленню істини, продовжить злочинну діяльність, ухилиться від виконання вироку [9, с. 28].

Деякі автори пропонують в підставі для застосування запобіжного заходу виділяти загальну та особливу складову. Загальною складовою вважають наявність обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення, а особливою складовою – наявність ризиків, які дають достатні підстави вважати, що особа може вчинити дії передбачені ст. 177 КПК України [10, с. 404].

Л.М. Лобойко та О.А. Банчук відмічають, що підставами застосування взяття під варту є: матеріально-правова – наявність обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення; процесуальна – наявність ризиків, які дають достатні підстави слідчому судді, суду вважати, що підозрюваний, обвинувачений, засуджений можуть здійснити дії, що зашкодять інтересам розслідування та/або судового розгляду кримінальної справи [11, с. 142]. Подібну позицію займають Ю.М. Грошевий та О.Г. Шило, додаючи до обґрунтованої підозри та ризиків неналежної процесуальної поведінки особи, ще й наявність відомостей про те, що іншими запобіжними заходами виконання завдання кримінального провадження є неможливим [12, с. 222].

Погоджуючись із зазначеними вище думками слід зазначити, що з точки зору положень доказового права, підставами для прийняття рішення про тримання під вартою слід вважати не наявність достатніх даних, які підтверджують необхідність його прийняття, а доказаність певних фактичних обставин, які до цього спонукають. Таке розуміння підстави застосування тримання під вартою є більш точним, хоча тут і не вбачається принципова різниця між поняттями: «наявність достатніх даних (доказів), які обумовлюють необхідність прийняття рішення» та «доказаність фактичних обставин, які спонукають до прийняття такого рішення», оскільки доказаність, як підстава рішення і складається із наявності достатніх доказів.

З огляду на зазначене та з урахуванням положень ч. 2 ст. 177 КПК України підставами застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою є 1) наявність обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення; 2) наявність ризиків, які дають достатні підстави слідчому судді, суду вважати, що підозрюваний, обвинувачений може переховуватися від органів досудового розслідування та/або суду; знищити, сховати або спотворити будь-яку із речей чи документів, які мають істотне значення для встановлення обставин кримінального правопорушення; незаконно впливати на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, обвинуваченого, експерта, спеціаліста у цьому ж кримінальному провадженні; перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином; вчинити інше кримінальне

правопорушення чи продовжити кримінальне правопорушення, у якому підозрюється, обвинувачується. Наявність цих двох складових надає достатні підстави слідчому, прокурору ініціювати перед судом питання про застосування запобіжного заходу, в тому числі тримання під вартою. У противному випадку можливість такого ініціювання виключається, про що прямо зазначено у ч. 2 ст. 177 КПК України.

Крім того, під час визначення підстав як для тримання під вартою, так і обрання будь-якого іншого запобіжного заходу також слід ураховувати правило, закріплене в ч. 3 ст. 176 КПК України, відповідно до якого слідчий суддя, суд відмовляє у застосуванні запобіжного заходу, якщо слідчий, прокурор не доведе, що встановлені під час розгляду клопотання про застосування запобіжних заходів обставини, є достатніми для переконання, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів, передбачених ч. 1 ст. 176 КПК України, не може запобігти доведеним ризику чи ризикам. При цьому найбільш м'яким запобіжним заходом є особисте зобов'язання, а найбільш суворим – тримання під вартою.

Неможливість запобігти ризикам та забезпечити належну процесуальну поведінку підозрюваного, обвинуваченого шляхом застосування іншого, більш м'якого запобіжного заходу слід розглядати як умову, а не підставу застосування запобіжного заходу, оскільки ця обставина враховується не під час підготовки відповідного клопотання стороною обвинувачення, а під час його розгляду та вирішення по суті, коли судом визначається вид та необхідність застосування конкретного запобіжного заходу.

Зазначені положення законодавства також знаходять своє підтвердження і в листі Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (ВССУ) від 04.04.2013 № 511-550/0/4-13 «Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України», відповідно до якого слідчий суддя, суд вирішує питання про застосування запобіжного заходу, якщо за результатами розгляду клопотання встановить: 1) наявність обґрунтованої підозри у вчиненні підозрюваним, обвинуваченим кримінального правопорушення; 2) наявність достатніх підстав вважати, що існує хоча б один із ризиків, передбачених ст. 177 КПК України, і на які вказує слідчий, прокурор; 3) недостатність застосування більш м'яких запобіжних заходів для запобігання ризику або ризикам, зазначеним у клопотанні (пп. 1, 9) [13].

Таким чином, на підтвердження необхідності застосування до підозрюваного, обвинуваченого запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою в клопотанні сторони обвинувачення мають зазначатися фактичні дані, що свідчать про 1) обґрунтованість підозри певної особи у вчиненні кримінального правопорушення (матеріально-правові та процесуальні підстави); 2) наявність одного або кількох ризиків, які дають достатні підстави слідчому судді, суду вважати, що підозрюваний, обвинувачений, засуджений може здійснити дії, передбачені ч. 1 ст. 177 КПК України (кримінологічні підстави, оскільки йдеться про попередження можливої негативної поведінки підозрюваного, обвинуваченого); 3) необхідність застосування конкретного виду запобіжних заходів і переконують в тому, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не може запобігти вказаним ризикам (матеріально-правові, процесуальні та моральні підстави).

Розглядаючи клопотання про застосування тримання під вартою слідчий суддя, суд щоразу повинен перевіряти наявність підстав і мети його застосування, встановлювати обґрунтованість таких підстав з огляду на фактичні дані кримінального провадження, а також враховувати, що тримання під вартою істотно обмежує право особи на свободу та особисту недоторканність, гарантоване ст. 5 Конвенції, а тому може застосовуватись тільки за наявності підстав, передбачених ст. 177 КПК України та з урахуванням відповідної практики Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ). З огляду на цю обставину ВССУ зазначив, що у разі розгляду відповідного клопотання, не підкріпленого визначеними у КПК України метою та підставами, останнє має бути відхилене (п. 9) [13].

Слід зазначити, що досить часто сторона обвинувачення, ініціюючи перед судом клопотання про застосування запобіжного заходу, особливо у вигляді тримання під вартою, використовує це як зайву можливість додатково перестрахувати себе від ймовірної неналежної поведінки підозрюваного, а також можливість здійснити на таку особу певний психологічний вплив з метою забезпечення оптимального режиму залучення такої особи до подальших процесуальних дій та отримання відповідних показань, що не завжди є необхідним з урахуванням обставин кримінального провадження.

Згідно з ч. 1 ст. 184 КПК України клопотання слідчого, прокурора про застосування будь-якого запобіжного заходу повинно містити виклад обставин, що дають підстави підозрювати, обвинувачувати особу у вчиненні кримінального правопорушення, і посилання на матеріали, що підтверджують ці обставини (п. 3), а також виклад обставин, на підставі яких слідчий, прокурор дійшов висновку про наявність одного або кількох ризиків, зазначених у його клопотанні, і посилання на матеріали, що підтверджують ці обставини (п. 5). Крім того, за п. 1 ч. 1 ст. 132 КПК обов'язковою умовою застосування будь-якого заходу забезпечення кримінального провадження, включаючи й запобіжний захід, є доведення прокурором наявності обґрунтованої підозри щодо вчинення кримінального правопорушення такого ступеня тяжкості, що може бути підставою для застосування заходів забезпечення кримінального провадження. За відсутності обґрунтованої підозри навіть наявність ризиків перешкоджання кримінальному провадженню не може розглядатися як підстава для застосування запобіжного заходу.

Досліджуючи повідомлення про підозру в контексті його обґрунтованості, слід погодитися з думкою О.В. Капліної, що підозра – це ймовірне судження, припущення, попередній висновок про причетність конкретної особи до вчинення кримінального правопорушення. У разі отримання нових доказів раніше повідомлена підозра може бути змінена. Це відрізняє підозру від підсумкового висновку слідчого чи прокурора про винуватість особи, який формулюється в обвинувальному акті та має бути з точки зору сторони обвинувачення обґрунтованим, достовірним та остаточним. Саме тому обвинувачення, відповідно до п. 13 ч. 1 ст. 3 КПК України, є твердженням про вчинення певною особою діяння, передбаченого Законом України про кримінальну відповідальність, висунуте в порядку, установленому КПК України. Підозра не може бути твердженням, її сутність полягає в тому, що це тільки припущення, яке необхідно перевірити під час нового етапу досудового розслідування, який настає після повідомлення про підозру конкретної особи [14, с. 240].

Варто зазначити, що «обґрунтованість підозри» є оціночним поняттям, яке не розкрито в положеннях КПК України. Певні роз'яснення цього терміну були зроблені Верховним Судом України в постанові від 24.11.2016, де зазначено, що підозра є обґрунтованим припущенням про вчинення особою кримінального правопорушення, повідомлення про яке складається на певному етапі досудового розслідування, коли є підстави для формулювання підозри [15]. Втім, остаточному розумінню цього поняття сприяє прецедентна практика ЄСПЛ, згідно з якою наявність «обґрунтованої підозри» передбачає існування фактів чи інформації, яка б могла переконати об'єктивного спостерігача, що особа, про яку йдеться, могла вчинити кримінальне правопорушення. Вимога розумної підозри передбачає наявність доказів, які об'єктивно зв'язують підозрюваного з певним злочином, та які не повинні бути переконливими в тій мірі, щоб звинуватити особу у його вчиненні, але мають бути достатніми, щоб виправдати подальше розслідування. (рішення у справі «Фокс, Кемпбелл і Хартлі проти Сполученого Королівства») [16]. Пізніше це визначення неодноразово повторювалось судом під час розгляду інших справ (наприклад рішення у справі «Нечипорук і Йонкало проти України») [17]. ЄСПЛ акцентує увагу, що підозра має ґрунтуватися на фактичних даних, які можуть переконати слідчого суддю, суд (об'єктивного спостерігача) в тому, що особа, щодо

якої розглядається питання про застосування запобіжного заходу, могла вчинити кримінальне правопорушення.

Тому, оцінюючи існування обґрунтованої підозри під час розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою слідчий суддя, суд у кожному випадку повинен принципово і критично ставитися до доводів сторони обвинувачення, якими обґрунтовується необхідність застосування саме цього запобіжного заходу та об'єктивно оцінювати переконливість відомостей наведених в матеріалах, доданих до клопотання. Лише за умови доведення під час судового розгляду обставин, які свідчать про наявність обґрунтованої підозри у вчиненні підозрюваним, обвинуваченим кримінального правопорушення, слідчий суддя, суд може ухвалити рішення про застосування запобіжного заходу (п. 1 ч. 1 ст. 194 КПК України).

Варто зауважити, що наявність обґрунтованої підозри не може залишатися єдиною підставою тримання особи під вартою. Зі спливом певного часу лише наявність обґрунтованої підозри перестає бути підставою для позбавлення свободи, і судові органи мають навести інші аргументи для продовження тримання під вартою. До того ж такі підстави мають бути чітко вказані національними судами в судовому рішенні (рішення ЄСПЛ у справі «Єлоєв проти України») [18].

Наступною підставою застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою є наявність ризиків, які дають достатні підстави слідчому судді, суду вважати, що підозрюваний, обвинувачений може вчинити дії, передбачені у пп. 1-5 ч. 1 ст. 177 КПК України. Перелік таких дій не підлягає розширеному тлумаченню [13] та полягає у спробах: 1) переховуватися від органів досудового розслідування та/або суду; 2) знищити, сховати або спотворити будь-які з речей чи документів, що мають істотне значення для встановлення обставин кримінального правопорушення; 3) незаконно впливати на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, обвинуваченого, експерта, спеціаліста у цьому ж кримінальному провадженні; 4) перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином. Урахування такої обставини для прийняття рішення передбачає встановлення правдоподібності та достовірності заявлених органом досудового розслідування фактичних обставин; 5) вчинити інше кримінальне правопорушення.

Вказані дії є формами можливої неналежної процесуальної поведінки підозрюваного, обвинуваченого, спрямованої на перешкоджання нормальному перебігу кримінального провадження, які законодавець називає «ризиками». Саме з метою попередження настання таких ризиків та унеможливлення здійснення негативного впливу на хід та результати кримінального провадження і застосовується запобіжний захід.

При вирішенні питання про обрання запобіжного заходу, крім наявності вищенаведених ризиків, слідчий суддя, суд на підставі наданих сторонами матеріалів зобов'язаний оцінити в сукупності всі обставини, у тому числі: вагомість наявних доказів про вчинення підозрюваним, обвинуваченим кримінального правопорушення; тяжкість покарання, що загрожує відповідній особі у разі визнання підозрюваного, обвинуваченого винуватим у кримінальному правопорушенні, у вчиненні якого він підозрюється, обвинувачується; вік та стан здоров'я підозрюваного, обвинуваченого; міцність соціальних зв'язків підозрюваного, обвинуваченого в місці його постійного проживання, у тому числі наявність в нього родини й утриманців; наявність у підозрюваного, обвинуваченого постійного місця роботи або навчання; репутацію підозрюваного, обвинуваченого; майновий стан підозрюваного, обвинуваченого; наявність судимостей у підозрюваного, обвинуваченого; дотримання підозрюваним, обвинуваченим умов застосованих запобіжних заходів, якщо вони застосовувалися до нього раніше; наявність повідомлення особі про підозру у вчиненні іншого кримінального правопорушення (ст. 178 КПК України). Вказані обставини мають бути ретельно проаналізовані при вирішенні питання про тримання під вартою, особливо щодо

неповнолітніх або осіб похилого віку, вагітних жінок, одиноких матерів, які мають малолітніх дітей, тощо.

Труднощі практичного характеру при обранні запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою полягають у тому, що доказування ризиків, за яких цей захід варто застосовувати, мають прогностичний характер, тобто спрямовані у майбутнє, а тому повинні спиратися на конкретні фактичні дані, що свідчать про обґрунтованість прийнятого рішення. ЄСПЛ неодноразово наголошував на необхідності належного обґрунтування підстав обрання запобіжного заходу. Зокрема у справі «Ткачов проти України» від 13.12.2007, вказано, що повторювання формальних підстав для взяття під варту, без будь-якої спроби продемонструвати, яким чином вони застосовуються відносно справи заявника, не може бути розцінене як «відповідні» та «достатні» підстави застосування запобіжного заходу [19]. Зазначене знаходить своє підтвердження в постанові Великої палати Верховного Суду від 15.04.2021 (справа № 800/331/16, 800/13/16), відповідно до якої звичайне відтворення суддею в ухвалі доводів слідчого, наведення шаблонних мотивів без дослідження конкретних фактів та аргументів підозрюваного і його захисника, а також без з'ясування можливості застосування альтернативних запобіжних заходів може свідчити про недотримання суддею вимог статті 5 Конвенції (п. 133) [20].

Формальне наведення в клопотанні про обрання запобіжного заходу обставин про те, що підозрюваний, обвинувачений не виконує покладені на нього процесуальні обов'язки, а також намагається чи намагатиметься переховуватися від органів кримінального переслідування та суду чи іншим чином протидіяти кримінальному провадженню або продовжуватиме злочинну діяльність, недостатньо. Усі ці висновки обвинувачення мають підтверджуватися відповідними доказами, які повинен дослідити слідчий суддя, суд при вирішенні питання про застосування запобіжного заходу.

Висновки: Підсумовуючи викладене варто зазначити, що будь-який запобіжний захід може бути реалізований лише за наявності ситуації, яка обумовлює необхідність його застосування. Підставами для прийняття рішення про тримання під вартою слід вважати не наявність достатніх даних, які підтверджують необхідність його застосування, а доказаність певних фактичних обставин, що спонукають до прийняття такого рішення. Тримання під вартою має застосовуватися за наявності обґрунтованого висновку (підозри) про причетність певної особи до вчинення кримінального правопорушення, а також дають можливість спрогнозувати майбутню ймовірну негативну поведінку підозрюваного, обвинуваченого в разі залишення його на свободі під час досудового або судового провадження. Лише комплексне застосування передбачених КПК України підстав та умов тримання під вартою, може об'єктивно посприяти у прийнятті цього процесуального рішення та забезпечити реалізацію прав особи, яка притягається до кримінальної відповідальності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Відомості про осіб які вчинили кримінальні правопорушення. Офіс Генерального прокурора. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-osib-yaki-vchinili-kriminalni-pravoporushennya-2>
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. – Київ–Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. – 1426 с.
3. Дубинский А.Я. Исполнение процессуальных решений следователя. Правовые и организационные проблемы. Отв. ред. Г.И. Чангули. Киев: Наук. думка, 1984. 182 с.
4. Зеленецкий В.С. Проблемы формирования совокупности доказательств в уголовном процессе: монография. Х.: Восточно-региональный центр гуманитарно-образовательных инициатив, 2004. 108 с.
5. Грошевой Ю.М. Теоретические проблемы формирования убеждения судьи в советском уголовном судопроизводстве: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Харьков, 1975. 34 с.

6. Погорецький М.А. Обґрунтування рішень про застосування примусових заходів у кримінальних справах про організовану злочинність / М.А. Погорецький // *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2007. Вип. 15. С. 3–14. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/boz_2007_15_1.pdf
7. Фаринник В.І. Особливості застосування запобіжних заходів у кримінальному провадженні. *Юридичний вісник України*. 2012. № 38. С. 329–336.
8. Лукашкіна Т.В. Умови та підстави застосування запобіжних заходів за чинним КПК України / Т.В. Лукашкіна // *Правове життя сучасної України: матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. складу / відп. за вип. В.М. Дрьомін; НУ ОЮА, Півд. регіон. центр НАПрН України*. Одеса: Фенікс, 2014. Т. 1. С. 683–686. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/c7f975e3-024c-4bfc-8fee-c282b38f778b>
9. Аленін Ю.П., Пожар В.Г., Гловюк І.В., Стоянов М.М., Шилін Д.В., Гудулянова Є.М. Прийняття процесуальних рішень за новим кримінальним процесуальним законодавством України: навч.-метод. Посіб. О.:Фенікс, 2012. 138 с.
10. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за загальною редакцією професорів В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. К.: Юстініан, 2012.
11. Лобойко Л.М. Кримінальний процес: навчальний посібник / Л.М. Лобойко, О.А. Банчук. К.: Ваіте, 2014. – 280 с.
12. Грошевий Ю.М. Підстави обрання запобіжних заходів за новим КПК України / Ю.М. Грошевий, О.Г. Шило // *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 220–226
13. Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 04.04.2013 № 511-550/0/4-13 «Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0511740-13#Text>.
14. Капліна О.В. Підозра у кримінальному провадженні: поняття, ознаки, сутність / О.В. Капліна // *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 238–242.
15. Постанова Верховного Суду України від 24 лист. 2016 р. у справі № 5328кс16. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/63392983>.
16. Справа «Фокс, Кемпбелл і Хартлі проти Сполученого Королівства» (заяви № 12244/86, 12245/86, 12383/86) від 30.08.1990. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-57721"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)
17. Справа «Нечипорук і Йонкало проти України» (заява № 42310/04): рішення ЄСПЛ від 21.07.2011. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_683.
18. Справа «Слоєв проти України» (заява № 17283/02): рішення ЄСПЛ від 06.11.2008. URL.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_433#Text.
19. Справа «Ткачов проти України» (Заява № 39458/02): рішення ЄСПЛ від 13.12.2007. URL.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_335#Text
20. Постанова від 14.04.2021 № 800/331/16(800/13/16) Верховний Суд. Велика Палата URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/96669464>.